

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 2.

Úloha z organisace terénu.

Mjr. gšt. Jan Polívka:

Úprava terénu v úseku pěšího pluku podporovaného lehkým dělostřeleckým oddílem.¹⁾

(S hlediska velitelů technických rot pěších pluků.)

(Pokračování)

ČÁST III.

Rozprava o řešení technicko-taktické části námětu.

Účelem rozpravy o technicko-taktické části námětu je podati obraz, jak možno postupovati při předvídání vzhledu úpravy terénu nějaké posice za jistou dobu, známe-li počet pracovníků (a jejich výkonnost, závislou na výzbroji náradím) a množství materiálu, jež pro provádění úpravy terénu jsou k dispozici.

Je to otázka velmi důležitá — jak s hlediska taktického, tak i technického — kterou musí dáti každý taktický velitel svému technickému orgánu (vel. techn. roty nebo zákop. čtyř hl. zbraní, ženijním důstojníkům atd.), jak mile si vytvoří kostru počátečního obranného plánu, stanoví takt. sestavu své jednotky a rozdělí své živé i neživé prostředky (jak bylo provedeno v předchozí části studie).

S hlediska taktického má stupeň dosažené „mrtvé“ odolnosti jednotlivých složek obranné soustavy jak na pojetí obranného manévru, tak i na sestavu osádky posice; na př. odolně upravená stanoviště těžkých kulometů a zbraní osádky pásma hl. odporu, ochráněná souvislou překážkou, umožňující zeslabiti osádku předních pásem odporu buď v prospěch osádky pásem zadních, buď v prospěch záloh a protiútoků, nebo v prospěch úpravy terénu všeobecně významných složek, pro něž doposud snad nebylo pracovníků.

Zjištění stupně úpravy terénu posice před taktickou (do jisté míry i strategickou) koncepcí obranné bitvy nemůže býti takt. velitelům lhostejné, neboť zasahuje jako jeden z prvků rozhodnutí i do zásadních otázek obrany, jako:

volba posice; zjistíme-li, že v jistém terénu (skála, močál a p.), v daném čase a s danými prostředky nebudeme moci čeliti

¹⁾ 1. pokračování; v měřítku na náčrtu opravte „1 km“ na „500 m“ a podle toho posuňte značky ostatních km o 500 m na východ.

nepříteli v dostatečně odolné posici, vzdorující jeho zvláštním útočným prostředkům, zvolíme si event. obranné postavení v jiném terénu a ve větší vzdálenosti, abychom ušetřili práce a získali čas;

časové vymezení boje na zdrženou před posicí a doby odporu posice krycí; kalkulace vzhledu úpravy terénu nás přivede k stanovení potřebného času, po který musíme nepřítele zadržeti, aby nevstoupil v dotyk s málo odolnou, neupravenou posicí;

rozhodnutí pro „pružnou“ nebo „ztrnulou“ obranu; dokonalá úprava terénu je prospěšná úpornému boji o přední hranice posice, neúplná a nehotová posice musí být hájena pružně v jednotlivých, za sebou ležících pásmech odporu, tříšticích nápor nepřitele;

zvýšený nebo zmenšený přiděl pracovníků a materiálu se zřetel k odolnosti posice, které musí být v daném čase dosaženo.

S hlediska technického jest úvaha o možném vzhledu úpravy terénu mnohem významnější, neboť je — schválená v podobě „plánu úpravy terénu“ takt. velitelem — podkladem pro řídicí činnost techn. orgánů, t. j. podrobná dispoice pracovníky (denní pracovní přesuny), nářadím, materiálem; nařízení stran užití místních zdrojů (pracovníci, nářadí, materiál, dopravní prostředky); péče o zastírání; technické instrukce stran způsobu, jak provádět úpravu terénu jednotlivých složek, atd. atd.

Ať tak anebo tak, vidíme na základě předeslaných úvah, že vzhled terénu je násobkem tří činitelů: pracovníků s nářadím, materiálu a času, z nichž jeden, dva nebo všechny, event. i žádný jsou stanoveny taktickou situací. Úkolem technických orgánů v úpravě terénu, vyjádříme-li to matematicky, je buď stanovit neznámé činitele ze známého násobku neb určit násobek na podkladě známých event. předpokládaných činitelů.

Buď však ihned upozorněno, že tento „matematický“ problém musí být řešen velkoryse, neboť jednak nutno dosáhnouti velmi rychle žádoucího výsledku, jednak lze jediné velkorysostí vyloučiti nesprávnosti, vyplývající z mnoha nepříznivých vlivů na výkonnost pracovníků, jako činnost nepřitele, povětrnost, složení zeminy, únava a povšechný fyzický stav pracovníků, opotřebování nářadí, poruchy v přísunu nářadí, hodnota místních zdrojů atd. Čím podrobněji bychom jej chtěli řešiti, tím větších chyb bychom se dopustili.

Podáváje jedno z možných řešení problému v našem konkrétním případě, poukáží současně na některé nedostatky „Příručky pro velitele a štáby“, která má svými údaji na str. 81—89 být podkladem pro podobné úkoly.

1. Vzhled úpravy terénu pluku (po 8denní práci, denně po 10 hodinách).

Jak řešiti tuto otázku?

Vyjádříme-li to „matematickým“ problémem, jde o stanovení násobku ze 3 činitelů, z nichž jeden — čas — je vymezen (8

dní), druhý — pracovníci a nářadí — byl určen takt. velitelem (viz II. část studie čl. 4), třetí — materiál — do jisté míry omezen možnostmi přísunu a hodnotou místních zdrojů.

Nade vši pochybnost tedy problém nejvšeobecnějšího rázu, který poskytne — doufám — široký podklad pro řešení mnohem jednodušší povahy, jež by byla budována na přesnější stanovených činitelích.

Abychom dosáhli správných výsledků, musíme postupně uvažovati o různých složkách problému, které jsou:

- a) rozdělití úsek pluku na pracovní místa,
- b) stanovití si požadavek úpravy terénu na pracovních místech,
- c) rozdělití pracovníky a organisovati technické velení na pracovní místa,
- d) stanovití denní výkon pracovníků na jednotlivých pracovních místech,
mimo dotyk s nepřítelem,
v dotyku s nepřítelem,
- e) stanovití hodnotu požadované úpravy terénu na pracovních místech,
- f) stanovití výkonnost osádky a materiální možnosti úpravy terénu
mimo dotyk s nepřítelem,
v dotyku s nepřítelem,
- g) stanovití vzhled úpravy terénu po 8 denní práci
mimo dotyk s nepřítelem,
v dotyku s nepřítelem.

a) Pracovní místa.

Proč zavádíme tento nový pojem do úpravy terénu? Základem naší obranné doktriny, přes veškeré kompromisy, které činíme snaze přizpůsobiti se doktríně „absolutní souvislosti obsazení“ armád západních států, zůstane „nesouvislost obsazení při absolutní souvislosti palby“. Tím horlivěji nutno dosíci — z důvodů zastíracích — též absolutní souvislosti — neb jednotvárnosti — úpravy terénu, jež by neprozrazovala protivníkovi místa obsazená a neobsazená, t. j. mezery v obsazení (samozřejmě infiltrační prostory průrazu posice).

Musí býti tedy v obraně celý terén úseku pokryt menšími nebo většími „celky“, jichž úpravu řídí jeden velitel spolu s jedním technickým orgánem (důstojníkem nebo poddůstojníkem zákopnických čet anebo ženijního vojska). Jeho povinností jest upravití nejen obsazené části příkazaného „celku“, nýbrž i části neobsazené (zastírací stěny, klamné stavby, zákopy — uvolnění předpolí, přehradý komunikací atd.). Tyto celky nazýváme „pracovními celky“. Vidíme tedy, že velitel úseku disponuje nejen veliteli, odpovědnými za uhájení jistého terénu, nýbrž i veliteli, odpovědnými za úpravu terénu těsně sousedících částí svého úseku. Snažíme se ovšem sloučiti obě odpovědnosti

v jednom veliteli, jak to prakticky ukazuje příloha 3 (srovnej s příl. 1 a 2).

Poznámky k řešení podanému přílohou 3:

Jednotlivá pracovní místa jsou označena v pořadí naléhavosti úpravy terénu s hlediska jejich taktického významu v obranném plánu úseku. Současně byla označena velitelství pracovních míst.

Rozumí se samo sebou, že by v případech, kdy očekáváme dotyk s útočníkem dříve, než by posice mohla být nouzově obsazena (t. j. než by byl upraven plán palby a zapuštěna sestava do země — každá složka svůj nouzový zákryt), byla úprava terénu krycí posice event. naléhavější než 1. sledu posice prap. přímé obrany (také v případech, kdy klademe na odpor krycí posice zvláštní důraz).

Velitelem pracovního místa 4a je velitel pluku; je možné, že svěří tuto funkci jednomu ze svých důstojníků, na př. veliteli družstva rychlopal. děl (do příchodu vel. 7. p. roty z krycí posice), který je s ním místně sloučen. Obdobně je tomu u pracovního místa 5, jehož velitelem je vlastně vel. děl. odd. I./1., který svěří tuto činnost veliteli 2. baterie.

b) Požadovaná úprava terénu na pracovních místech.

Nejlépe získáme přehled o požadované úpravě terénu, sestavíme-li si tabulku obdobnou příl. 4. Několik poznámek k této tabulce:

1. V záhlaví se setkáváme s pojmy: práce běžné a práce zvláštní. Pracemi běžnými nazýváme ony práce v úpravě terénu, které mohou být zbraněmi a službami vzhledem k jejich výcviku a výzbroji ve všech případech úpravy terénu provedeny, na př. stavba všech zákrytů, lehkých překážek, lehkých úkrytů a jednodušších příbytků, zastírání, běžné udržování provedených staveb a jejich odvodňování, stavba zákopových komunikací a p.

Pracemi zvláštními označujeme všechny ty práce v úpravě terénu, jichž provedení je nutno svěřiti buď výhradně zvláštním technickým jednotkám (zákopnické čety, ženijní jednotky) nebo kde nutno alespoň částečně přiděliti zbraním a službám výpomoc z počtu zvláštních technických jednotek, na příklad stavba mostů, úprava lesů a osad k obraně, ničení trhavinami, podzemní práce (štolové úkryty), stavba a ochrana spojovacích linek, obsluha pracovních strojů, stavba těžkých úkrytů a lepších příbytků a p.

2. Každý z těchto uvedených druhů prací je roztržěn na jistý počet t. zv. tvůrčích složek úpravy terénu, které odpovídají elementárním potřebám každého — nejen obranného — boje, tedy všem taktickým situacím (útok, obrana, ústup) a vyžadují, aby byly v své odolnosti neb údernosti posíleny úpravou terénu, za předpokladu jeho nejlepšího využití.

Buď upozorněno, že byla vynechána významná tvůrčí složka „styk a spojení“, protože je zajištěna zvl. technickými jednotkami (spojovací a telegrafní jednotky), jejichž chod nestudujeme v rámci našeho rozboru problému úpravy terénu pluku. V krátké

době, která je nám pro úpravu terénu vymezena, nelze také pomýšlet na úpravu terénu pro spojovací linky (stružky, zákopy, zapouštění linek), kdežto úprava ústředí bude pojata do úpravy SV. a pozorovatelem, jichž součástíou je.

3. Přejdeme nyní k jednotlivým pracovním místům:

Pracovní místa 1a. Tvůrčí složky jsme rozdělili na dvě skupiny podle toho, mají-li býti vybudovány ve volném terénu (práce běžné), nebo v lese a v stavění (práce zvláštní, t. j. výpomoc techn. jednotek žádoucí).

Pravděpodobně překvapí, že stavba drátěných překážek je zařaděna mezi práce běžné, poněvadž ze světové války jsme si odnesli dojem, jako by tato činnost byla výhradně sférou působnosti technických jednotek (zákopníků a ženistů). Moderní doktrína obrany zdůrazňuje však co nejužší souvislost mezi palebným plánem (hl. směry palby těžkých a lehkých kulometů) a překážkami (enfilování jejich předního okraje).

Tuto „nejužší souvislost“ vidíme nejlépe zajištěnu, když osádka 1. sledu, která má největší zájem na vybudování překážek (morální ochranu před překvapením nelze podceňovati vedle významu překážek, jako přírůstku na účinku palby, vzniklého nucenou zastávkou útočníka v připravené palbě kulometů) si staví překážky sama. Snad se namítne, že není v stavbě překážek vycvičena. Nutno tedy její výcvik doplniti v tomto směru; nebude to příliš těžká úloha, odmyslíme-li si všechny „normy“ překážek co do proplétávání drátu, jež nutno považovati za podobné „přežitky“ ženijního umění jako na příklad „sapování“. Za světové války dosáhl jsem u pěšího vojska během jednodenního výcviku, že jsem mohl stavěti s pěšáky — za noci a v dotyku s nepřítelem — drátěné překážky kolíkové i rozsocháče; tím bylo ušetřeno ženijního vojska v prospěch jiných naléhavějších a technicky obtížnějších úkolů (kryty — zejména stolové); získána záruka dobré znalosti předpolí a dobrého umístění překážek s hlediska taktického, vymýceno nebezpečí palby na vlastní pracující oddíly technické z předních bojových stanovišť pěšího vojska. Nejdokonalejším stykem ženijních a pěších velitelů nebylo možno bezvadně uspokojiti takt. požadavky 1. sledů a uchrániti se před palebnými přepady vlastních jednotek za práce.

Vidím tedy činnost techn. jednotek v budoucnu omezenou v stavbě překážek na jich trasování (podle polohy enfilujících zbraní a údajů velitelů praporů 1. sledu) a zajištění materiálu (výroba kolíků, drát, skobky) i nářadí (palice, rukavice), nemluvě o výcviku stavebních družstev pěšáků v rámci každého praporu nebo roty 1. sledu.

Překážky byly požadovány pro krátkost času jedině před pásmem hlavního odporu; odhad jejich délky byl získán připočítáním 10% k celkové délce fronty (1).

Spoj. zákop zdá se nutný jako přístup do pásma hlav. odporu po úplně odkrytých svazích Baba; jeho celková délka byla odhadnuta opět připočítáním 10% k přímé vzdálenosti krajních míst. (1).

¹⁾ Údaje, kterých postrádáme v „Příručce pro velitele a štáby“.

Co do požadavku kolíků pro drátěné překážky počítáno 80 kolíků na 100 m/2m široké drátěné překážky (1).

Podkladem pro odhad tvůrčích složek je příloha 1 a 2, v rámci pracovních míst příl. 3. Obvaziště praporu = úkrytu pro 3 družstva (M. H. Studénka) (1).

Pracovní místo 1b.

Kalkulováno obdobně jako pracovní místo 1a; při odhadu spoj. zákopu odečteno 20% od délky skutečně vyměřené trasy, protože jistá část tohoto spojovacího zákopu bude již hotova úpravou bojových stanovišť pro střelecké a úderné roje 2 čet v záloze praporu na obranné příčce (2).

Při kalkulaci počtu boj. stanovišť v stavení a ve volném terénu byla příslušná sestava rot předpokládána. Obvaziště u vel. praporu.

Pracovní místo 2.

Železnice neničena, neboť stačí její zničení (prerušení) na křídlech úseku. Obvaziště v M. H. Studénka. Při odhadu počtu bojových stanovišť počítáno s 1 četou na polních strážích (ze zadního ohniska odporu), tedy pro 3 úderné a 3 střel. roje dvojí úpravu terénu.

Ohniska odporu krycí posice mají být obklopena drátěnou překážkou, chránící je proti překvapení; nelze však užívat překážek norm. vysokých (1 m), neboť by označovaly nepříteli polohu ohnisk odporu, nemožouce tvořit souvislé pásmo. Z toho důvodu stavíme překážky nízké, skryté v porostu; výkonnost v stavbě může být hodnocena jako dvojnásobná se zřetel k stejné široké, avšak norm. vysoké drátěné překážce (3).

Pracovní místo 3b.

Při odhadu boj. stanovišť počítáno s 1 četou a 1 družstvem na polních strážích (4 úder. a 4 střel. roje).

Pracovní místo 4a.

Při odhadu boj. stanovišť bylo bráno v úvahu event. nasazení obou čet v záloze vel. pluku k obraně záchytného pásma v prostoru vyznačeném na příl. 3 (prostor I); z téhož důvodu byla kalkulovala též pozorovatelná vel. č. 7, protože se při obsazení záchytného pásma stává pozorovatelnou vel. 7. roty.

Spoj. zákop z lesa Baba je vyústění spoj. zákopu praporu III./1.; spoj. zákop k M. H. Studénka tvoří přechod ze skrytu přes hřeben vých. svahů Baba.

Drátěné překážky prozatím nebyly kalkulovány, poněvadž pravděpodobně vystačíme s pracovníky nejvýše k stavbě překážek před pásmem hlav. odporu a v posici krycí.

SV. byla odhadnuta takto:

SV. jedné roty = SV. jedné bat. (1) celkem (podle „Příručky“) 2 úkryty pro roj.

SV. praporu = SV. odd. děl. (I./1.), tedy (podle „Příručky“) 2 úkryty pro družstvo.

²⁾ Mělo by být pojato do „Příručky pro velitele a štáby“, neboť se vyskytuje vždy při kalkulaci rovnoběžek a velmi často při kalkulaci spoj. zákopů.

³⁾ Mělo by být pojato do „Příručky pro velitele a štáby“.

SV. pluku = 3—SV. prap. = 6 úkrytů pro družstvo.

Úhrnem: 2 úkryty pro roj a 8 úkrytů pro družstvo.¹⁾

Pracovní místo 4b.

Při odhadu boj. stanovišť bylo předpokládáno, že vel. pluku předvidá nasaditi jednu ze svých čet v záloze do prostoru II, vyznačeného v příl. 3. Z toho důvodu projektováno vybudovati SV. č. 6 jako pozorovatelnu a SV. 7. p. roty.

Pracovní místo 4a a 4b.

Zastírací stěnou má býti zamezen pozemní výhled a částečně i letecká pozorování (vzhledem k vrhanému stínu) na silnici, která je „životní tepnou“ úseku; mimo to skrýváme jí též jeden z nejdůležitějších a snadno přístupných prostorů záchytného pásma, jakož i prostor dělostřeleckých palebných postavení (kde bude vždy poměrně čilý ruch).²⁾

Pracovní místo 5.

Do odhadu pal. postavení byla pojata též pal. postavení vpředposunutých čet pro boj v krycí posici, protože tvoří jeden takt. svazek s palebnými postaveními v tomto pracovním místě.

Ochrana proti obrněným autům a tankům.

Proti tankům nelze v našem terénu zakládati zvláštní překážky, neboť není zde prostorů, které bychom mohli nazvati „aktivními“ (pravděpodobný útok tanků) nebo „pasivními“ (útok tanků nepravděpodobný). Myslím, že protržení rybníčních hrází rozmočí předpolí pásma hlavního odporu tak, že by byl útok tanků dostatečně ztížen, resp. omezen na noční podniky po komunikacích. Proti nim budeme se hájiti palbou, jejíž účinnost bude zvětšena založením „těžkých“ přehrad na hlavních komunikacích.³⁾ V příloze 3. jsou tyto těžké přehrady vyznačeny a očíslovány v pořadí naléhavosti (celkem 13 těžkých přehrad).

Proti obrněným autům budeme se chrániti lehkými přehradami (viz příl. 3; celkem 30 přehrad, očíslovaných v pořadí naléhavosti).

Další ochranou proti veškerému pohybu útočníka na komunikacích jsou jednak zničené můstky v předpolí pásma hl. odporu (celkem 6 můstků); a mimo to předvidá vel. pluku v další úpravě terénu připravit k zničení 3 můstky za pásmem hl. odporu (a, b, c, — v příl. 3).

Umístění trénů p. pluku a děl. oddílů.

Tato otázka bývá při mírových pracích o úpravě terénu jen zřídka kdy řešena; je však nesmírně důležitá, uvážíme-li, že jde o nezranitelné umístění asi 140 vozidel a 280 koní p. pl., jakož i 390 koní a 40 vozidel dělostřelectva. Je přirozené, že ochrana těchto prostředků musí býti hledána jediné vzdáleností od posice prap. přímé obrany. Myslím, že postačí, ubytujeme-li tyto tréný

¹⁾ Údaje o paritě vel. dělostřelectva s vel. pěšího vojska nejsou jasně vyjádřeny v „Příručce pro velitele a štáby“.

²⁾ Údaje o podobných — moderních — pracích v úpravě terénu chybějí v „Příručce pro velitele a štáby“.

³⁾ Rak. „Feldbefestigungsvorschrift“ z r. 1908 učí již rozmístiti sestavu do hloubky.

v osadách — viz mapu 1:75.000 — Ober a Unter Stakor, Wal (trény bojové), Plass (ostatní trény).

Různé poznámky.

1. Buď upozorněno, že uvedený „požadavek úpravy terénu“ je pouhým přáním vel. pluku; je nyní úkolem vel. techn. roty, aby zjistil, lze-li jej splnit a v které době by mohlo být dosaženo, event. jaké posilové prostředky bude nutno požadovati od nadřízeného velitelství.

2. Vidíme, že nebylo ani pomýšleno na stavbu zákopů rovnoběžných s frontou (ve smyslu P-I-1); naproti tomu uznáno za mnohem naléhavější stavěti zákopy, tvořící ochranu života ve frontě — zákopy spojovací — neboť odkrytý tyl pásma hl. odporu (téměř ve všech případech obrany) toho nezbytně vyžaduje. Nestačí tedy učlenění do hloubky v obraně, nutno také přizpůsobiti této správné takt. zásadě úpravu terénu. Stavba rovnoběžek (P-I-1) odpovídá výhradně lineární sestavě, přijaté v letech 1900—1909 před světovou válkou.¹⁾

c) Rozdělení pracovníků organizace technického velení.

Povšechně panuje názor, že bude zásadní rozdíl mezi organizací práce za úpravy terénu mimo dotyk s nepřítelem a v dotyku s nepřítelem. Nutno upozorniti, že „rozdíly“ se vyskytnou téměř výhradně v „provádění“ úpravy a nikoli v „organizaci“ práce a pracovních prostředků. Požadujeme-li od taktické sestavy, aby — zaujata mimo dotyk s nepřítelem — byla nejdokonaleji připravena každým okamžikem čeliti náporu útočníka a nebyla jím „překvapena“, musíme klásti touž podmínku na jejího a zákopnické tvůrce její posice. Tím spíše, když rozvoj letectva pozmění valně předpoklad absolutní nepřítomnosti nepřítelovy v terénu, připravovaném k obraně v tylu fronty.

Ve skutečnosti se zapomíná při mírových cvičeních na poruchy v práci mimo dotyk s nepřítelem, způsobené leteckými útoky, ačkoli právě pracující oddíly — daleko za všeob. frontou — jsou velmi vítaným cílem leteckých raidů.

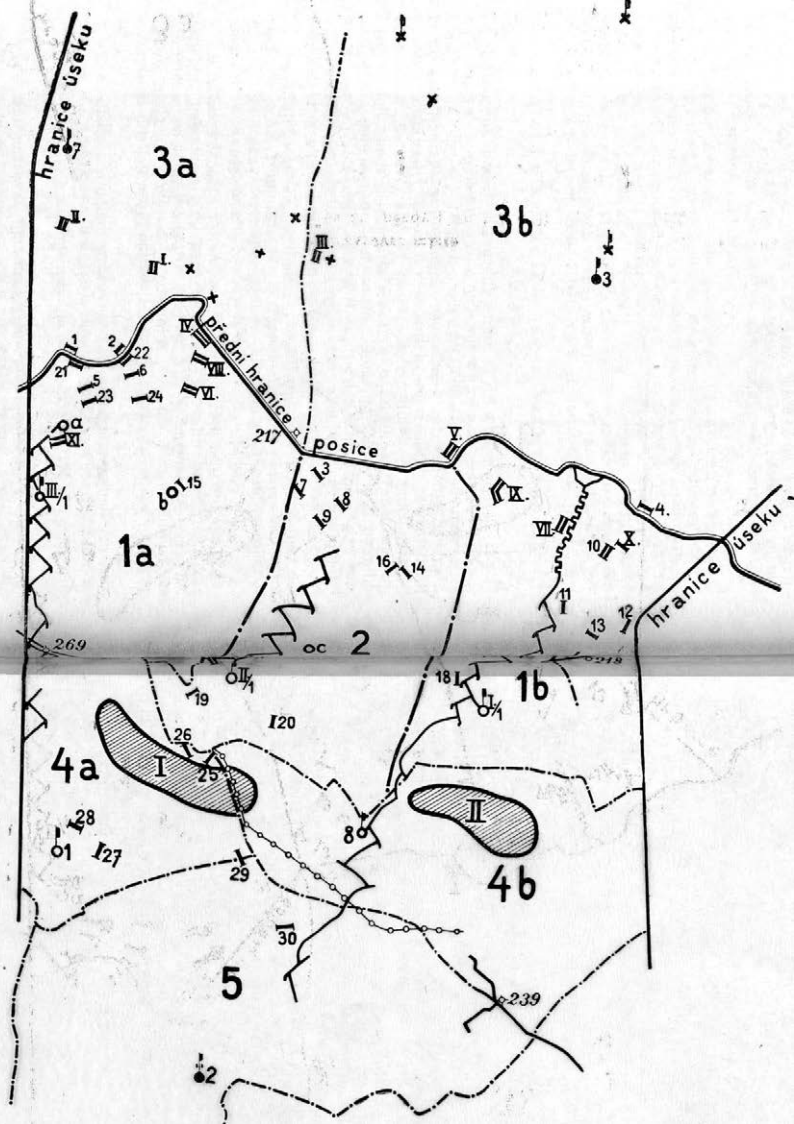
V našem rozpočtu výkonnosti sil, pracujících mimo dotyk s nepřítelem, nebudeme tyto poruchy bráti v úvahu právě tak, jako „Příručka pro velitele a štáby“ (viz str. 81). Nedopouštíme se chyby, neboť údaje o výkonnosti pracovníků jsou tak široce měřeny, že poskytnou dosti přesný odhad i tehdy, kdyby uvedené poruchy nastaly.

S hlediska „rozdělení pracovníků a organizace velení“ mimo dotyk s nepřítelem nutno věnovati pozornost jedině tomu, že

1. krycí posice bude upravována a obsazena dříve než záchytné pásmo,

2. možno pracovati nerušeně všemi pracovníky a ve dne kromě nezbytně nutné hlášené služby a hotovosti obrany proti letadlům (o nutnosti spojení s frontou netřeba se zmiňovati).

¹⁾ Překážky rozdělujeme na těžké — vzdorující tankům a lehké, které mohou být vzaty tanky.

LEGENDA

(mimo značek, jichž význam vypsán v náčrtu).

- ohraničení pracovních míst (velitelství prac. míst — jako v příl. 2).
- zastírací stěna.
- ▭ prostory, kde předvídáno nasadit zálohy pluku.

- spojující zákopy.
- x x x x zničené můstky.
- oa ob oc můstky připravené k ničení.
- x x x x protřené rybníční hráze (stavidla).
- 1-30 lehké překrady komunikací.
- I-XIII těžké překrady komunikací.

Mjr. gšt. Jan Polívka: Úprava terénu v úseku pěšího pluku podporovaného lehkým dělostř. oddílem.

1. Rozdělení pracovníků.

Hlavní zásadou nám buď vždy, čerpají pracovní zdroje úpravy terénu z počtů posádky, která to nebo ono pracovní místo bude hájiti. Posádka pracovního místa musí bez výjimky prováděti sama, bez cizí pracovní výpomoci, práce běžné; množství prací zvláštních je nám vodítkem pro přidělení techn. jednotek (zákopnické čety, ženijní vojsko) a prac. útvarů (prac. roty, civ. obyvatelstvo).

V našem případě vidíme, že nejnaléhavější výpomoc požadují pracovní místo 1a a 1b (mnoho prací zvláštních) — pak pracovní místo 2,

pracovní místo 4a a 4b (osádka je z větší části v pozici krycí), krycí posice (3a a 3b), dělostřelectvo (5) potřebuje jen velmi nepatrné techn. pomoci,

k úpravě předpolí, k přehradě komunikací a k různým pracím (podle příl. 4) by bylo záhodno disponovati žen. vojskem a pracov. jednotkami.

Odůvodnili jsme tedy technickým rozbořem problému rozdělení zákopnických a ženijních čet, podané v II. části studie, odst. 4; příloha 5 přejímá toto takticko-technické rozhodnutí vel. pluku (učiněné po návrhu vel. techn. roty) a vyjadřuje je „pracovními místy“.

Rozdělení nářadí bylo provedeno v uvážení taktického významu pracovních míst a jejich technické povahy (platí zejména o přidělu nářadí pro dřevařské práce).

Dotyk s nepřítelem se neprojevuje — ve smyslu uvedených úvah — ničím jiným než přesunem pracovní výkonnosti v prospěch záchytného pásma (pracovní místa 4a, 4b).

2. Organizace technického velení.

Jedno z možných řešení podává příl. 5.

Bude snad účelné upozorniti na jednu dosti závažnou okolnost: vzájemnou techn. podřízenost ženijních a zákopnických důstojníků.

Při dnešním prohloubeném výcviku vel. techn. rot — v hodnosti majora — není sporu, že velitelé žen. čet budou jim co do úpravy terénu velmi často podřízeni. Naproti tomu nelze souhlasiti, aby vel. žen. čet byly podřízeny velitelům zákopnických čet (výjimkou jest ovšem podřízenost žen. praporečků a rotmistřů důstojníkům-zákopníkům).

Mnohem choulostivější jest otázka techn. podřízenosti vel. žen. rot (štábní kapitán) velitelům techn. rot (major); myslím, že nadevší pochybnost vyšší ženijní úroveň vel. žen. rot opravňuje k nároku, aby se co do techn. provádění práce o úpravě terénu podřídil vel. techn. roty veliteli žen. roty, byť i byl nižší hodnosti.

Bylo by tedy záhodno, aby pro podřízenost technickou při provádění techn. prací nebyla rozhodující hodnost velitele, nýbrž techn. úroveň jednotky, které velí v poměru k jiné jednotce téhož stupně. Technická práce

v armádě v poli uvádí velmi často techn. jednotky různé technické úrovně na totéž pracovní místo, nutno tedy vždy péči nadřízeného takt. a techn. velitelství stanovití denní výkon pracovníků, kteří úpravu terénu mají prováděti. Za tím účelem nutno znáti:

d) Denní výkon pracovníků.

Dalším předmětem našeho postupného rozboru technické části problému úpravy terénu bude stanovití denní výkon pracovníků, kteří úpravu terénu mají prováděti. Za tím účelem nutno znáti:

pracovní počty jednotek (osádky, techn. a prac. jednotek),
rozdělení nářadí, kterým se výkonnost nevycvičených pracovníků zvyšuje.

Výsledkem těchto úvah bude pak určení d. v. a d. v. v. pro jednotlivá pracovní místa.

a) Pracovní počty jednotek.

Jak „Příručka pro velitele a štáby“ tak i „Zatímní ženijní příručka MNO., čj. 3821“ neudávají pracovních počtů jednotek hlav. zbraní; považují tento nedostatek za velmi vážný, který zasluhuje, aby byl co nejdříve odstraněn. Není třeba odůvodňovati, že bez znalosti pracovních počtů je každá kalkulace pracovníků nemožná. Nahradiťi snad proti tomu pracovní počty „skutečnými počty“ znamenalo by přeceňovati značně výkonnost jednotek.

Válečná škola užívá při svých cvičeních těchto pracovních počtů:

- 1 prapor = 560 pěšáků s lopatkou a topůrkem,
- 1 p. rota = 120 pěšáků s lopatkou a topůrkem,
- 1 druž. těžkých kul. = 15 pěšáků s lopatkou a topůrkem,
- 1 druž. minometů = 15 pěšáků s nářadím s dlouhou násadou (vl. výstroje),
- 1 druž. rychlopal. děl. = 15 pěšáků s nářadím s dlouhou násadou (vl. výstroje),
- 1 zák. četa = 25 zákopníků,
- 1 zák. družstvo = 8 zákopníků,
- 1 žen. rota = 160 ženistů,
- 1 prac. rota = 100 pěšáků s nářadím s dlouhou násadou (vlastní výstroje),
- 1 děl. oddíl = 114 dělostřelců s nářadím s dlouhou násadou (vl. výstroje),

civ. obyvatelstvo jako mužstvo prac. roty.

Sluší upozorniti, že

při vl. výzbroji jednotek nářadím bylo hodnoceno jako pracovní počty jen mužstvo, jež možno vyzbrojiti lopatkou (krumpáč je pomocná výzbroj pro zemní práce, užívána podle povahy půdy),

ženijní a zákopnické jednotky mají svou výzbroj pro zemní práce s sebou (nosnou) a náleží do skupiny vycvičených pracovníků,

pracovní roty nejsou nic jiného než nevycvičení pracov-

níci, kteří mají výzbroj pro zemní práce (lopata, krumpáč a několik nářadí pro práce dřevařské),

musí-li uvedené jednotky také bojovati — v dotyku s nepřítelem za klidu na frontě (jinak není možno pracovati) — možno bráti v úvahu jediné $\frac{1}{3}$ uvedených počtů ($\frac{1}{2}$ oddech, $\frac{1}{3}$ hotovost, $\frac{1}{3}$ pracuje).

β) Příděl nářadí jest uveden v příslušném sloupci tabulky přílohy 5.

γ) Počet d. v. a d. v. v. na jednotlivých místech.

Viz příslušné sloupce přílohy 5; několik příkladů, jak uvedené číslce byly získány.

Pracovní místo 1a. Z celkového počtu nevycvičených pracovníků (465) možno vyzbrojiti 110 pracovníků nářadím s dlouhou násadou (80 lopat, 20 sekyr, 10 pil; krumpáče nepočítáme, neboť je to jakýsi druh pomocného zemního nářadí) a hodnotiti jejich výkonnost jako d. v. (podle „Příručky“).

Zbytek nevycvičených pracovníků (355) může pracovati jediné s lopatou nebo topůrkem a dosáhne jen poloviny výkonnosti v poměru k d. v. stanovenému „Příručkou“: pracovní hodnota denní práce se tedy rovná 178 d. v.

Úhrnná denní výkonnost . . . 178+110 = 288 d. v.

V dotyku s nepřítelem (prac. počty 155) dospějeme k hodnotě $110 + (45:2 = 23) = 133$ d. v. Protože jde o práci noční, nutno vzíti v úvahu jen 67 d. v. 25 zákopníků představuje v práci za dne 25. d. v. v., za noci 13 d. v. v.

Pracovní místo 1b.

Obdobným způsobem jako u pracovního místa 1a získáme z celkového počtu 360 nevycvičených pracovníků s polním nářadím a 39 nevycvičených pracovníků s dlouhým nářadím ... 134 d. v. (pracovníků s dl. nářadím) a 265 nevycvičených pracovníků s lopatkou nebo topůrkem, t. j. 133 d. v.; úhrnem 267 d. v.

V dotyku s nepřítelem dostaneme — přírůstkem 1 p. roty — celkem 72 d. v. atd. atd.

Pro „předpolí a různé práce“ máme k dispozici 30 mužů prac. roty (30 d. v.) a 40 ženistů (40 d. v. v.).

Práci v dotyku s nepřítelem — částečně ve dne a částečně v noci — jsme hodnotili $\frac{3}{5}$ výkonnosti ve dne, t. j. $3 \times 6 = 18$ d. v. a $3 \times 8 = 24$ d. v. v.

δ) Z uvedeného rozpočtu vidíme nutnost stanovit v „Příručce“, že

se práce vycvičeného pracovníka s lopatkou nebo topůrkem rovná $\frac{1}{2}$ d. v.;

práci konanou střídavě v noci a za dne možno hodnotiti asi $\frac{3}{5}$ d. v.

(Příště dále.)

dělostřelectvo	záchytné pásmo		krycí posice		1. sled posice			Pracovní místo
5	4b	4a	3b	3a	2	1b	1a	
viz prac. místa 4a a 4b	1		1	1		2	2c	Poz.- rota- toha
3 baterie 2 v před posu- nuté čtyř děl	6 úder. rojů. 6 střel. rojů 2 druž. těž. kul.	6 úder. rojů 6 střel. rojů	16 úder. rojů 16 střel. rojů ²⁾	12 úder. rojů 12 střel. rojů ³⁾	9 úderných rojů 9 střeleč. rojů 3 druž. těž. kul.	34 úderných rojů 34 střeleč. rojů 7 druž. těž. kul.	6 úderných rojů 6 střelečských rojů 3 druž. těžkých kulometů ⁴⁾	Boj- stanov.
	1 úkryt pro roj		1 úkryt pro roj	1 úkryt pro roj		2 úkryty pro roj 2 úkryty pro družstvo	1 úkryt pro roj 2 úkryty pro družstvo	SV.
			2 m široké nízké překážky kolem ohnisk odporu; pro jedno ohnisko asi 700 m, tedy úhnnem		před p. hl. odporu (fronta 700 m) v úhnné délce 800 m/2 m šir.	před p. hl. odporu (fronta 14 km) v úhnné délce 1600 m/2 m šir.	před p. hl. odporu (fronta 18 km) v úhnné délce 2 km/2m šir.	Překážky
			35 km	28 km				Komunikace
	přístup do spoj. zákupu prac. místa 1b (obr. příčky) ze skrytu vých. od 338, úhnnem 800 m	spoj. zákup k lesu Baba (ze skrytu) a k M. H. Studénka (ze skrytu) jako i připojení na kotu 300 z lesa Baba v úhnné délce 1000 m			spoj. zákup od SV. 11/1. přes kul. 10 K SV. 5. p. roty, v úhnné délce 1000 m	spoj. zákup po trase obranné příčky v úhnné délce 1000 m	spoj. zákup od koty 269, přes kul. 22, 21 k SV. 11 p. roty v úhnné délce 1400 m	Krytí
obvyklé zastírací práce úpravy terénu tvůrčích složek								Zastíráni
viz pracovní místa 4a, 4b	3 (ve stromech)	4 (ve stromech)			1 v korunách stromů 2 ve stavení	3 ve stavení	3 v korunách stromů	Poz.- rota- toha
	3 úd. roje 3 stř. roje 2 dr. t. kul.	6 úd. rojů 6 stř. rojů 2 dr. t. kul. 1 družstvo (okraj) rychlop. 4.	3 úd. roje 3 stř. roje v stavení	3 úd. roje 3 stř. roje v stavení	3 úd. roje 3 stř. roje 6 úd. rojů 6 stř. rojů	2 úd. roje 2 stř. roje 1 dr. t. kul. 1 dlo 1 dr. minom.	28 úd. rojů 28 stř. rojů 4 dr. t. kul. 2 úd. roje 2 stř. roje	Boj- stanov.

Úprava terénu

2 úkryty pro roj ve stavení	1 úkryt pro roj v lese (okraj)	2 úkryty pro roj 8 úkrytů pro družstvo v stavení (nezestřelené sklepy)		1 úkryt pro roj (v lese bez stálá) 1 úkryt pro roj 2 úkryty v osadě pro druž.	2 úkryty pro roj (ve stavení)	3 úkryty pro roj (za okraj. lesa)	SV.
				2 silniční můstky	200 m železnice a 2 rybníční hráze (stavidla)	200 m železnice a 4 siln. můstky	Překážky (níčny)
	výtčení komunikací v lese Anhelnic	skryté komunikace v osadě Oberstakor		skryté komunikace v osadě	skryté komunikace v osadě		Komunikace
pl. obvažité a obvaž. děl. odd. ve stavení, rovněž 1 úkryt pro žen. a prac. jednotky		úkryty pro 2 čtyř. techn. rota, spoj. rota, pokud nejsou odděleny od vel. pluku		obvažité prap. (Studenka)	úkryty pro jednu čet. (ve stavení)	obvažité prap. v stavení (Schäferer)	Krytí
Obvyklé zastírací práce úpravy terénu tvůrčích složek							
			vykácení okr. vytvoření prů-zahrad (1 ha) seků od záp. k vých. lesem Kalvárka (délka 250 m)	vykácení okra-jových zahrad osady Zájezd (1 ha)	vykácení (záseky) lesa ve výměře 75 ha	vykácení okrajo-vých zahrad Horka (1 ha)	Úprava předpolí
		30 lehkých } přehrad komunikací (podle příl. 3) 13 těžkých }					Přehrad komunikací
úprava přístupu k pal. pos. v předu pos. děl. čet v ba-žantnici	Zastírací stěna mezi osadou Studénka a a kotou 249 celkem 15 km	Příprava 2400 malých koliků	Příprava 2240 malých koliků	Příprava 640 koliků (velkých) pro drátěné překážky	Příprava 1300 koliků (velkých) pro drátěné překážky	Příprava 1600 koliků (velkých) pro drátěné překážky	Různé práce
		2) viz údaje o supované síle polních stráží. Stran vpřed posunutých děl, viz pracovní místo 5.			3) z toho 2 úderné roje a 2 střelecké roje v pásmu posil (pravé křídlo); zbytek pásmo střední		

Pracovních míst.

Příloha 4.

Rozpočet

Pracovní místo (pril. 4)	o b s a z e n a											K r y c í	
	osádka		techn. (prac.) jedn.		nářadí s dlouhou násadou		d. v.		d. v.v.		velitel	techn. řídicí org.	
	jmennovitě	prac. počty	jmennovitě	prac. počty									
1a	3 p. roty 1 druž. těž. kul.	465	1 zákop. četa	25 zák.	80 lopat 50 krump. 20 seker 10 pil		28	25			vel. prap. III./I.	velitel zák.čety	
1b	2 p. roty s druž. těž. kulometů 1 druž. minom. ½ děl.čety	360 a 39 s dl. nář.	1 zákop. četa	25 zák.	80 lopat 50 krump. 10 seker 5 pil		267	25			vel. prap. I./I.	velitel zák.čety	
2	½ p. roty 3 druž. těž. kul.	225	1 zák. družstvo	8 zák.	40 lopat 20 krump. 5 seker 5 pil		138	8			vel. prap. II./I.	velitel zák.čety	
3a	1 p. rota	120			10 lopat 5 krump.		65				velitel 7 p. roty	pdúst. techn. roty	
3b	1 p. rota 1 p. četa	150			10 lopat 5 krump.		80				velitel 3 p. roty	pdúst. techn. roty	
4a	2 druž. těž. kul. 1 druž. rychlo- pal. děla	30 a 15 s dl. nář.	2 zákop. družst- va, 50 civ. pracov. s nář. pro zemní práce	16 zák.	20 lopat 10 krump. 5 seker 5 pil		45	16			velitel družstva rychlöp. děla	pdúst. techn. roty	
4b	1 p. četa 4 druž. těž. kul.	90	2 zákop. družst. s nář. pro zemní práce		10 lopat 10 krump. 10 seker 5 pil		58				velitel 8. p. roty	pdúst. techn. roty	
5	děl. oddíl (bez ½ děl.čety)	105 s dl. nářadím			144 lopat 90 krump. vl. výzbroje		105				velitel 2. baterie	pdúst. techn. roty	
Předpol. bariká- dy, různé práce			1 žen. četa a 30 mužů prac. roty				30	40				vel. žen. čety	
			40 ženistů a 30 mužů prac. roty										

pracovních sil.

Příloha 5.

p o s i c e												
dobyta útočníkem (dotyk s nepřítelem)												
osádka		techn. (prac.) jedn.		nářadí s dl. násadou		možnost práce ve dne, v noci		d. v. v.v.		velitel		Poznámka
jmennovitě	prac. počty	jmennovitě	prac. počty									
3 p. roty 7 druž. těž. kulom.	155	1 zák. četa	25 zák.					67	13	III./I.	zák. čety	Jako při „obsazení“ krycí postci jen v noci
2 p. roty 8 druž. kul. 1 druž. minom. 1/2 děl. čety	160 a 13 s dl. nář.		25 zák.					72	13	I./I.	zák. čety	
1 1/2 p. roty 3 druž. těž. kulom.	75	1 zák. družstvo	8 zák.					43	4	II./I.	zák. čety	
1 p. rota 2 druž. těž. kulom. 1 druž. rychlop. děl.	50 a 5 s dl. nář.	2 zákopnická družstva ¹⁾	16 zákopníků	40 lopat 20 krump. 5 seker 5 pil		jen v noci		23		7. p. roty		v velitelské ženijní čety
2 p. čety 4 druž. těž. kulom.	40							19	8	8. p. roty		
děl. oddíl (bez 1/2 děl. čety)	35 s dl. nář.					také ve dne, hlavně v noci		21		2. bat.		
		1 ženijní četa 30 mužů pracovní roty	40 ženistů 30 mužů pracovní roty			podle polohy pracovního místa		18				velitelství technické roty pěšho pluku I

1) Práce v lese a v osadách možná, sice také ve dne, ale nelehod to souvislé, plánově řízené pracovní výkony.
2) V dotyku s nepřítelem používáme ev. dývatelstva; snad v rámci divise pro úpravu terénu přehradního pásma.

Myšlenky o vojenství a válce.

Jestliže válka v nejvyšším smyslu slova je zápasem dvou vůlí více méně mohutných a ujasněných, tedy správná rozhodování se řídí vždy týmiž úvahami jako v minulosti; opakují se tytéž chyby způsobující tytéž neúspěchy; umění průjiti stále z týchž pramenů.

*

Ve strategii jako v taktice třeba útočiti. Avšak útok není jednoduchý, je doprovázen stále manévrem směřujícím ve strategii proti protivníkovým komunikačním liniím, v taktice k obklíčení protivníkovy křídla, aby pak bylo zničeno nebo aby také zde bylo dosaženo protivníkovy komunikační linie.

*

Zdokonalující se průmysl pozměňuje formy války, vede k vývoji válečného umění, avšak nezpůsobuje v něm revoluce, nedotýká se nikterak základních principů vedení války.

*

Dřívější válečné systémy, brannou moc po vítěze uchováající, užívaly, chtějíce dosáhnouti svých cílů, lsti, hrozby, vyjednávání, manévru, boje, obsazení území, dobývání pevností.

Moderní válka, od dob Napoleonových, užívá bezohledně všech prostředků, které má k dispozici; zná jen jeden argument: akci silou.

Teprve když ochromila protivníka bitvou, když jej dorazila pronásledováním, počíná vyjednávat.

Proto požaduje strategie od svých operací především co nejúčelnější vyhledání a připravení této bitvy; když byla bitva vyhrána, začíná znovu novou fází s týmiž účelem, novou bitvu.

Taktika se pak snaží svést účelně tuto bitvu podle morálních zákonů a mechanických principů, aby dospěla k nespornému rozvrácení protivníka.

*

Vedení vojsk ve válce záleží čím dále, tím více v soustavě opatření směřujících k bitvě a v této ofensivní bitvě k rozhodujícímu útoku: toť onen vrcholný pojem, který musí řídit náš intelekt právě tak, jako náš charakter, aby je udržel na výši nesnázi, které je očekávají, nad pochybnostmi, které jimi budou zmítati.

Připomeňme si výrok Napoleonův: „Nedovedeme si představití dosti přesně, jaké duševní síly je třeba, aby vůdce svedl, promysliv před tím její následky, některou z oněch velkých bitev, na nichž závisí dějiny armády a země, držení trůnu. Proto lze zřídka nalézt generály, kteří svádějí ochotně bitvy.“ A přece právě toto rozhodnutí k bitvě je nezbytné.

Polní tažení je řadou strategických aktů, z nichž každý vede k velké bitvě.

Maršál F o c h.